

genealogijo zvezo o zgodovini te pomožne zgodovinske vede, njenem razvoju in namenu ter začetkih na Slovenskem. Najobsežnejše je poglavje Napotki za vodenje zbirke in raziskovanja, kjer avtor v osmih karkah nakaže pot raziskovanja prednikov oz. družinsko zgodovino. Podrobnejša navodila dobimo v osemindvajsetih splošnih genealoških pravilih. Ker se pri delu hitro nabere veliko gradiva s podatki, je potrebna določena načrtnost in urejenost, o njej avtor govori pri poglavju Upravljanje in vodenje genealoške zbirke, ki je lahko vodena klasično ali računalniško. Podatke za rodoslovno raziskovanje črpamo iz najrazličnejših genealoških virov, ki so primarni in sekundarni, osebni in družinski arhivi in Internet (med rodoslovci je na Internetu eno najbolj znanih mest Helmsova rodoslovna delavnica - Helms Genealogy Toolbox). V poglavju Raziskovanje virov avtor pojasnjuje, da je raziskovanje vodeno v več smerih, odvisno od interesa, namena, zbiranja in razpoložljivega časa rodoslovca. Preden se lotimo podrobnega raziskovanja, je potrebno, da si opredelimo cilje, nato začnemo s postopkom. Slej ko prej vsak raziskovalec naleti na t.i. sindrom kamnitega zidu, ko ne ve ne kod ne kam. Kako naprej, bomo s pomočjo avtorjevih napotkov rešili tudi to neznaniko?

Zanimivo je poglavje Družinske, rodbinske kronike, ki so vrhunec vsakega genealoškega raziskovanja. Ne vsebujejo samo biografskih podatkov o osebah, ampak tudi zapise o posameznih dogodkih, zanimivosti iz življenja in dela oseh. Za primer je avtor objavil Kroniko klana Kunte (povzeto po knjigi Alexa Haleya).

Na koncu ima priložnik še vrsto prilog: Zalokarjev Slovenski rodovnik, Primerjalni abecednik gotice, Abecedno kazalo nemških imen graščin, Seznam župnij v Sloveniji, Seznam knjižnic, muzejev in arhivov v Sloveniji itd. V prilogi Arhiv Republike Slovenije je avtor predstavil zgodovino te ustanove, arhivsko gradivo in njegovo uporabo. Kot raziskovalec svoje družinske preteklosti je naletel na vrsto težav, ko je tudi v čitalnici Arhiva Republike Slovenije iskal podatke iz arhivskih fondov, kajti njegova kronika rodbine obsega preko 3000 oseb in vsebuje mnoge drobce tedanje življenja prednikov na področju Kostela od leta 1470 do današnjih dni. Tako je ob njegovem rodovnikarskem delu nastajala ta knjiga, pripomoček vsem, ki se bodo resno lotili svojega genealoškega raziskovanja.

Majda Kocmur

Zgodovina za vse, vse za zgodovino, leto IV., št. 1, 1997, Zgodovinsko društvo Celje, Celje 1997

Zgodovinsko društvo v Celju sedaj že četrto leto izdaja zgodovinsko revijo, s katero skuša približati zgodovino širšemu sloju bralstva in zgleda, da jim to

uspeva, saj je pred nami spet nov zvezek z zanimivimi zgodbami.

Tematsko je revija razdeljena na dva sklopa:

1. Zgodbe, ki jih piše življenje
2. S knjižne police

V prvi zgodbi (str. 5-13) z zgovornim podnaslovom Zakaj neki so se irbarski pomočniki v velikem loku ogibali mesta ob Savinji? nas Aleksander Žižek popelje v leto 1752, ko je prišlo do spora med irbarskima mojstroma in irbarskima pomočnikoma, ki ju avtor slikovito imenuje "Begavčka".

Oh enem se seznanimo z razmerami v celu in na nevsiljiv, avtorju lasten način, izvemo tudi kakšna je bila razlika med irbarji in usnarji.

Prihod železnice v naše kraje so ljudje sprejeli različno - od odpora do navdušenja, od misli, da je "ludičevu delu", do občudovanja. O tem, kaj so pisali takratni časopisi in kako so nekateri znani veljaki sprejeli železnico, piše Andrej Studen v prispevku Ustavite, ustavite železnega slona (str. 14-19).

Marjan Drnovšek se je lotil izseljeništvu iz čisto novega zornega kota - v prispevku Amerika: raj za ženske (str. 20-30) nam na podlagi obranjenih dokumentov predstavi malo znano problematiko izseljevanja Slovenk. V bistvu gre za tri ženske, ki so imele skupno to, da so bile sestre misijonarjev, zato so se tudi njihove zgodbe obranile v takšni ali drugačni obliki (pisma, časopisi, življenjepisi misijonarjev...).

Prispevek Tadeje Tomiček-Rihtar z naslovom Pili smo vodo, polno škodljivega mrčesa (str. 31-54) nas popelje v čas po letu 1880, ko se je v Ljubljani pojavilo vprašanje napeljave vodovoda. Leta 1882 je začel delovati vodovodni odsek in na razmere, ki so vladale v preskrbi z vodo, odvodnjavanjem in kanalizacijo, so začeli gledati bolj kritično.

Murska Sobota nam kot mesto brez meščanstva predstavi Darja Kerec v prispevku Nekaj malega o Madžarih, grofih in še čem (str. 55-66) in se pri tem opira predvsem na pričevanja A. Trstenjaka, ki je leta 1883 obiskal Soboto in jo označil kot "židovsko gnezdo". V nadaljevanju prispevka se avtorica pomudi še pri grofih Szarparjijih in zadnjem predstavniku te rodbine v Murski Soboti, ki je "živel na veliki nogi", in moral leta 1935 zaradi dolgov prodati soboški grad.

Kaj je bila ta ženska? (str. 67-71) se sprašuje Tone Ferenc po proučitvi arhivskih dokumentov, ki jih o Mariji Bognar hrani Politični arhiv nemškega zunanjega ministerstva v Bonnu v fondu nemškega generalnega konzulata.

In na koncu prispevka ostane bralcu še vedno naslovno vprašanje. Bujna domišljija pa lahko pripiše M. Bognar marsikaj - tudi podobnost z Mato Hari.

Tolikokrat izrečene besede o odpravi povojnih krivice zaživijo v novi luči ob prispevku Darje Mihelič J'acense (str. 73-85). V bistvu je veznega teksta bolj malo - avtorica pusti dokumenta, da sami pripovedujejo zgodbo. Na koncu ostane grenak priokus po takšni in drugačni "pravičnosti".

V drugem delu so ocene knjig:

1. Jan Tibensky, Vsakdan slovaške vasi ob koncu fevdalizma (Tone Kregar)

2. Matevž Lenarčič, Branko Goropevšek, Janez

Cvrm, Savinja; V osrčju pod dvatisočaki se rodi komaj opazen studenček (Simon Zupan)

3. Marija Stanonik, *Iz kaosa kozmos; 8 pesnijo proti okupatorju* (Stane Granda).

Ivanka Zajc-Cizelj

Eva Kocuvan, Egipčanska knjiga živih, Modrijan, Ljubljana 1997, 84 strani

"Knjiga Eve Kocuvan zajema faraonski Egipt z njegovimi zgodovinskimi, družbenimi, verskimi in kulturnimi vsebinami. Poseben poudarek je na socio-ekonomskem življenju faraonskega Egipta, delo pa dovolj obširno obravnava tudi religijo. Dobro izbrane ilustracije so sestavni del knjige in ne samo spremljajo k tekstu. Delo je skrbno in premišljeno komponirano in primerno za višje razrede osnovne in srednje šole. Marsikateri podatek pa bi bil lahko nov tudi za vsakega bralca." Tako o knjigi, ki je bila v četrtek, 16. oktobra 1997, predstavljena v prostorih Narodnega muzeja prof. dr. Jože Kastelic.

Avtorica premišljeno vodi bralca od poglavja do poglavja in ga na poljuden ter prijeten način seznanja z zgodovino Egipta v času faraonov. Spregovori o vladarjih, koledarju, živalstvu, rastlinstvu, veri, umetnosti, gospodarstvu in obrti, skratka, nazorno predstavi življenje, ki se je odvijalo pred davnimi tisočletji ob Nilu.

Delo se deli na sedem poglavij: Preglednica vladarskih dinastij, Zemljevid Egipta, Nekaj o Egiptu, hieroglifih in egiptologih, Egipčanska mitologija, Mesto živih, Tebe in Mesto mrtvih. Poglavjem o Egiptu v času faraonov sledi slovar neznanih besed in zaključno poglavje Egipt in njegova večnost Jožeta Kastelica.

Knjiga Eve Kocuvan obravnava obdobje, ko je v Egiptu vladalo več kot sto sedemdeset faraonov. Omenjeni so le najpomembnejši, in sicer tisti, ki so s svojimi dejanji najvidneje zaznamovali čas, v katerem so vladali.

Egipčani so šteli leta tako, da so začeli z novim štetjem vsakič, ko je zavladal nov faraon. Leto so razdelili na 365 dni, t.j. na dvanajst mesecev s po tridesetimi dnevi in dodatnimi petimi dnevi. Noč in dan so razdelili na 24 ur, le da so hile dnevne ure poleti daljše kot pozimi, zato ker so hile takrat nočne daljše.

Naključna najdba kamnite plošče v Nilovi delti v Rozeti z napisi v hieroglifski, demotski in grški pisavi ter razvozanje staroegipčanskih pismenk sta privedla do začetka moderne egiptologije, vede, ki zajema staroegipčansko zgodovino, arheologijo, sociologijo, geografijo, jezikoslovje in literarno zgodovino ter religijo.

Poglavja, ki sledijo zgoraj omenjenim, natančno obravnavajo geografske značilnosti Spodnjega in

Zgornjega Egipta, mite in verovanja ter način vsakdanjega življenja. Posebno pozornost avtorica posveča Teban, prestolnici takratne nove države, ki jo je Nil razdelil na dve polovici, in sicer na desni vzhodni del, tako imenovano mesto živih in na levi zahodni breg, mesto mrtvih. Slednjega so ustvarili ljudje, ki so si zelo slikovito predstavljali življenje po smrti, ga radostno pričakovali in se nanj pripravljali. Znali so uživati življenje, hkrati pa upali, da bo tako tudi v onostranstvu. Zato so duši, ki naj bi se nahajala v telesu umrlega, želeli zagotoviti trajno prebivališče. V ta namen so telesa umrlih mumificirali in jih shranili v zidanih grobnicah.

Tekst je popestren s številnimi zanimivostmi in informacijami o literaturi, ki je prevedena v slovenščino. Omenjeni so prevodi, in sicer Herodotovega dela (Anton Sovre), finskega pisatelja o življenju Egipčana Sinuhe (M. B.), romana o Nilu (Jože Kastelic), Elmatona, Himna sončnemu božanstvu (Gregor Strniša), itd.

Veda o Egiptu-egiptologija (celo egiptomanija) pa je pustila sledi tudi pri nas, kot na primer sobo na Snežniku, zbirko v Pokrajinskem muzeju na Ptuj, ki jo je prispeval ustanovitelj muzeja Franc Ferk, v Narodnem muzeju v Ljubljani pa zbirko predmetov Antona Lavrina iz Vipave, avstrijskega generalnega konzula v Egiptu. V Vipavi je v stari šoli razstava o Lavrinu, na tankajšnjem pokopališču pa sta dva egiptovska sarkofaga iz njegove zapuščine.

Reka Nil je imela poseben pomen, častili so jo celo kot božanstvo. Ohladovala ni le celotne doline, ampak vso državo in burila domišljijo tudi tistini, ki niso bili odvisni od njenega delovanja. Tako so o njej pisali mnogi pisatelji in pesniki, med njimi tudi naši, Anton Aškerc, France Prešeren in drugi.

Besedilo knjige je ilustrirano s slikami angleškega popotnika in slikarja Davida Robertsa (1796-1864). Med tekstom pa ne manjka fotografij, zemljevidov, risb, ki žele biti podobni hieroglifom, še in še bi našli zanimivosti, izstopajo pa tiste, ki jih je avtorica izpostavila v rjavi obrobi.

V zadnjem poglavju je podal sklepno misel o Egiptu in njegovi večnosti Jože Kastelic.

Strakovno oceno prepuščam bolj kompetentnim. Želela bi poudariti le, da je prav tovrstna knjiga še vedno eno izmed najbolj primernih sredstev za izobraževanje mladega bralca. Vzgoja bodočega razgledanega, izkušenega obiskovalca in ljubitelja preteklosti in sedanjosti je ena od najpomembnejših nalog muzejev, arhivov in nekaterih podobnih ustanov. Zato menim, da bi bilo koristno, če bi tudi arhivisti poskušali na podoben način prikazati svoje arhive in arhivsko gradivo, ki ga hranijo, na bolj poljuden in privlačen način tako, da bi ga približali najširšemu krogu bralcev (obiskovalcev, uporabnikov), ne glede na starost in izobrazbo.

Suša Serče